

ရိုထာဘါရားစ (Rotavirus)

တစ်ဆဲးကသံဉ်ဒီသဒါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ

ရိုထာဘါရားစ(Rotavirus)

ရိုထာဘါရားစဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဆူးတၢ်ဆါလၢတၢ်ယုးတၢ်ယၢ်လၢကဖု (gastroenteritis) တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤတနီၤတၢ်ပနီၣ်တဆီၣ်ဖျါဝဲလၢအလီၤနီၣ်တမံၤဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ဖိသၣ်ဆဲးဖိတဖၣ်အါတက့ၢ်ကဟ်ဖျါတၢ်ပနီၣ်ကစးထီၣ်ဒ်တၢ်ဟၢဖါလူတဒိၣ်တစးတုၤသးသမူလီၤပျံၤအလီၤတၢ်ဟၢဖါလူဘၣ်အီၤလၢအထံသးနိသးဝဲလၢကလိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆါဟံဉ်ဒီးဆူၤအီၤဆူတၢ်သံတၢ်ပုၤအလီၤသ့န့ၣ်လီၤ.

ထံလီၤကီၢ်ပူၤရိုထာဘါရားစအတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤစးထီၣ်ပဲ ၂၀၀၇ဒီးတၢ်တယၢ်ကွၢ်ဝဲလၢပုၤဆါအနီၣ်ဂံၢ်လၢထီၣ်တၢ်ဆါဟံဉ်ဒ်အံၤစ့ၤလီၤဝဲအါန့ၣ်ဒီး 7,000 ဂၤလၢတနံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအလဲၤဆူတၢ်ဆါဟံဉ်တဖၣ်ညီၣ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဆါအံၤစ့ၤလီၤဝဲန့ၣ်လီၤ.

နမၤစ့ၤလီၤရိုထာဘါရားစအတၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကဲနမိအံၤသ့ယုၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးကသံဉ်ဒီသဒါန့ၣ်လီၤ.ဖိဒ်ဖိသၣ်ခဲလၢၣ်ကြၢၤဒီးန့ၣ်တၢ်ကသံဉ်ဒီသဒါန့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဖျါတဆဲးဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ကဒီးန့ၣ်ရိုထာဘါရားစသ့ဒီးဖျါမဲအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဆါ.ထံအိမ့တမ့ၢ်စုတဖၣ်မ့ၢ်ဘၣ်အါဘၣ်သီဒီးပုၤအ့ၣ်လၢပုၤလၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်လံၤတၢ်ဆါတဂၤအဆီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကသံဉ်ဒီသဒါအလီၤအလီၤတၢ်လဲၤကမူၤကမၤအသးအဒိၣ်အမ့ၢ်မ့တမ့ၢ်ကဲထီၣ်သ့ၣ်ထံတဖိမံဘၣ်န့ၣ်အိၣ်ထဲအဆဲးအစ့ၤလီၤ.နမ့ၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီဘၣ်ယးနမိဆဲးကသံဉ်ဒီသဒါတၢ်လဲၤကမူၤကမၤမ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ဖုန့ၣ်.ထံလီၤသးဒီးနကသံဉ်သရၣ်တဘျီယီတက့ၢ်.

တၢ်ဆဲးကသံဉ်ဒီသဒါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ

တၢ်ဒီသဒါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အံၤနဒီးန့ၣ်ကလီၤသ့ဒီးထံလီၤကီၢ်ပူၤကသံဉ်ဒီသဒါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ (National Immunisation Program Schedule) အဖိလၢ်အဆီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲဝဲကထီၣ်ရဲယါအပူၤအံၤ.တၢ်ဆဲးကသံဉ်ဒီသဒါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအံၤကလီၤဝဲလၢဖိသၣ်ဆဲးဖိတဖၣ်အကီၢ်.ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်အီၤနီၣ်ဖျါကီၢ်ပူၤဖဲခဲလၢဒီးလွၢ်လၢအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.အနီၣ်ထံးကတၢ်တဘျီတၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်အီၤဖဲသၣ်အသးန့ၣ်ပုၤထီၣ်၁၄ န့ၣ်ဒီးယုသီအခါဒီးခံဘျီတဘျီတၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်အီၤဖဲအသးအိၣ်၂၄န့ၣ်ဒီးယုသီအခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆဲးကသံဉ်ဒီသဒါအံၤတဖၣ်တြီဆဲးတၢ်ဟၢဖါလူတၢ်ဆါလၢအဂၤတဖၣ်ဘၣ်.ဘၣ်ဆၣ်စ့ၤစ့ၤလီၤသးသမူတၢ်လီၤပျံၤအလီၤတၢ်ဟၢဖါလူတၢ်ဆါကဲထီၣ်ခိဖျါရိုထာဘါရားစအလီၤန့ၣ်လီၤ.

တရျးတၢ်ဆဲးကသံဉ်ဒီသဒါအခါတၢ်လၢကဘၣ်သမံသမိးအီၤ

တရျးဒီးန့ၣ်ဘၣ်ကသံဉ်ဒီသဒါဒီးအခါ.တဲဘၣ်နကသံဉ်သရၣ်ဖဲနမိမ့ၢ်-

- အသးန့ၣ်ပုၤန့ၣ်ဒီးတၢ်ဟ်ပနီၣ်အီၤလၢကသံဉ်ခဲလၢၣ်အဖိခိၣ်
- အိၣ်မ့ၢ်တဆူၣ်တရျး(တၢ်ကီၢ်ကထီၣ်အီၤအါန့ၣ်ဒီး 38.5°C)
- အိၣ်ဒီးသ့ၣ်ထံတဖိမံအဒိၣ်အါလၢကသံဉ်ဒီသဒါတၢ်လဲၤလၢအဖိခိၣ်
- ကဲထီၣ်သ့ၣ်ထံတဖိမံလၢတၢ်တမံၤလၢအဖိခိၣ်
- ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ပုၤကဲၤဒီးတၢ်ဆါ (intussusception) မ့တမ့ၢ်ဒီးကွဲန့ၣ် (congenital) တၢ်ဆါတဘၣ်လီၣ်ဘၣ်စးလၢကဒုးကဲထီၣ်ပုၤကဲၤဒီးတၢ်ဆါသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- သ့ၣ်ကသံဉ်စတဲး
- ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်န့ၣ်အီၤသ့ၣ်မ့တမ့ၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖိတၢ်လဲၤတဖၣ်
- အိၣ်ဒီးနီၣ်ခိတၢ်တြီဆဲးလၢအစ့ၤဒီးဖျါပုၤတၢ်တြီဆဲးလီၤထုး.တဘၣ်လီၤဘၣ်စး.သ့ၣ်တၢ်အိၣ်သးတဘၣ်လီၤဘၣ်စးမ့တမ့ၢ်သ့ၣ်တဂ့ၢ်ဝဲ.အိၣ်ဒီးခဲစၢ်တၢ်ဆါ, HIV မ့တမ့ၢ်ကသံဉ်တမံၤမံၤ
- ပုၤတဂၤလၢနဟံဉ်ပူၤအိၣ်ဒီးမိပုၤအတၢ်တြီဆဲးလၢအပူၤ

ရိုထာဘါရားကသံဉ်ဒီသဒါအယိတ်လဲကမူကမဉ်အသးသုတဖဉ်

ကသံဉ်ကသီခဲလက်ဆိဉ်ဒီးတံလဲကမူကမဉ်အသးလပတသးလီတဖဉ်ကဆိဉ်ထီဉ်ဝဲသုဘဉ်ဆဉ်ကသံဉ်ဒီသဒါထီဒါရိုထာဘါရားမုတ်လဲဆိဉ်ဒီးအစာဂုဒီးပူဖျးဝဲလီၤ.

တံလဲကမူကမဉ်အသးတဖဉ်ကပဉ်ယုဉ်-

- ဖိသဉ်ဆဲးဖိတဖဉ်အအုဉ်အကျိတနီၤကပဉ်ယုဉ်ရိုထာဘါရားသုဖဲအဆဲးကသံဉ်ဝဲအလီၢ်ခဲ-ခိဖျိတ်သုကဆီဖဲဆိတလဲအခံဘိဉ်ဝဲအခါအံၤမုတ်လဲပုၤလဲအိဉ်ဒီးကွံာ်ဂီၤတံတြိဆာအစုၤတဖဉ်ကဘဉ်ဟးဆုးဖိဉ်ဝဲခံဘိဉ်ဝဲဆာကတီၢ်အံၤအပူၤလီၤ.

တံလဲကမူကမဉ်အသးကဲထီဉ်သုခိဖျိတ်ဆဲးကသံဉ်ဒီသဒါအယိတ်တဖဉ်

ကသံဉ်အယိတ်လဲကမူကမဉ်အသးလီၤပျံၤအလီၢ်ကဲထီဉ် (anaphylaxis) သုဝဲတဒိဉ်တဆဲးန့ဉ်လီၤ. လာတံအံၤအယိတ်ပဟ့ဉ်ကုဉ်လဲနကဆုဉ်နီၤအိဉ်ဒီးဖဲကသံဉ်အဒါးမုတ်မုတ်ဆါဟံဉ်အပူၤအစုၤကတံာ် ၁၅ မံးနံးဖဲဆဲးကသံဉ်ဝဲအလီၢ်ခဲခိဖျိတ်ကလိဉ်ဘဉ်တံကူၤစါယါဘျါအါထီဉ်ဘဉ်ဖုးသုဉ်သုဉ်အယိတ်လီၤ.

ပုဉ်ကံၤချဲးန့ဉ်အသးတံဆါ(Intussusception) ဆဲး(မုတ်ပုဉ်အကုဉ်လဲတကုဉ်လဲန့ဉ်လီၤအူအကုဉ်လဲအဂၤတခါအပူၤလီၤကံၤခဲသိးထဲလဲစကိးအဒါအသိး)ကဲထီဉ်(လာတံကဲထီဉ်သးစ့ၤဒိဉ်မးအပူၤ)လာဖိသဉ်ဆဲးဖိတဂၤဖဲအဒါန့ဉ်ဘဉ်ကသံဉ်ဒီသဒါတဘျီဒီးခံဘျီတဘျီဝဲအလီၢ်ခဲသုန့ဉ်လီၤ. တံပနီဉ်လာဖိသဉ်တဂၤကဆိဉ်ဒီးပုဉ်ကံၤချဲးတံဆါအံၤပုဉ်ယုဉ်

- ဟီဉ်ကိးပသူဖုး
- လီၤသံလီၤဝါ
- ထုးထီဉ်အခိဉ်ဆူအဟာဖါအဆိဉ်

တံယုထံဉ်မာလိတယံတဖိဖဲဆိးစတြလယဉ်ဒီးထံဂုၤကီၢ်ဂၤတဖဉ်အပူၤဟ့ဉ်ကုဉ်ဝဲလာတံလီၤပျံၤလာဖိသဉ်အပုဉ်ကံၤချဲးအသးတဖဉ်အိဉ်အါထီဉ်ဝဲလာဖိသဉ်ဆဲးဖိလဲအဒါန့ဉ်ကသံဉ်ရိုထာဘါရားလာတံကဘဉ်ဆဲးန့ဉ်အီၤတဘျီဒီးခံဘျီတဘျီဝဲအလီၢ်ခဲသုန့ဉ်လီၤ. တံလီၤပျံၤန့ဉ်ကဲထီဉ်သုဝဲထဲယုဂၤလာဖိသဉ် ၁၀၀,၀၀၀ ဂၤအကျါလာအဆဲးကသံဉ်ဒီသဒါအံၤမုတ်မုတ်အါထီဉ်၁၄ ဂၤလာအဒါန့ဉ်ပုဉ်ကံၤချဲးတံဆါတနံဉ်ဝဲအလီၢ်ခဲတဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

နကဒီးန့ဉ်ဘဉ်တံမာစၢၤအံၤသုဖဲလဲဉ်

- နကသံဉ်သရဉ်
- နလီၢ်ကဝီၤပဒိဉ်ကသံဉ်ဒီသဒါဝဲဒါဒါ
- ကွဲၤဟူဖျါလာအမုတ်(Better Health တံဘိးဘဉ်ရၤလီၤသန့) <https://www.betterhealth.vic.gov.au/health/healthyliving/rotavirus-immunisation>

ဒ်သိးနကဒီးန့ဉ်ဘဉ်လံာ်ဘိးဘဉ်ရၤလီၤတဘျီအံၤလဲလံာ်ဖျါလဲလဲနဖးအီၤကသုအဂီၢ်ဆဲးလီၤတဲစိဖဲ **1300 882 008**, သူလီၤကျိၤလာ **National Relay Service** ဖဲ **13 36 77** ဖဲအလီၢ်အိဉ်. မုတ်မုတ်အံၤမုတ် immunisation@dhhs.vic.gov.au ဘဉ်တံဟ့ဉ်စိဟ့ဉ်ကမိးဒီးဖဲကျဲးထုးထီဉ်အီၤလဲလံာ်ကထီရဲယါပဒိဉ်. **1 Treasury Place, Melbourne.**
 © State of Victoria, ဆူဉ်ချ့ဒီးပုၤဂုၤဒိအတံရဲဉ်ကျဲၤလဲယုၤ, ၂၀၁၇.